

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side 2
Juleglæden.	side 3
Julen i Hirtshals i midten af forrige århundrede... ..	side 3
Else Nissens erindringer om julen.	side 4
Skovgård ved Neksø.	side 5
Klarupgård ved Ålborg.	side 7
Mickel Pedersen Gønge	side 12
Nyt fra kredsene	side 14
Slægtsgårdstur til Bornholm.	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

December 2013-januar 2014

Nr. 427 - 70. årgang

Klarupgård øst for Ålborg

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomsconsulent:

Chefconsulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtØst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@sikmail.dk

Næstformand:

Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
kj@osterbygaard.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen

»Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,

»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@dlgtel.dk
(Formand: Bornholmkreds)

Karen Andersen,

»Baungård«, Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
tlf. 59 50 20 13
ok@dlgpost.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Knud Pedersen

Kildemosegård
Egeskovvej 18, 4700 Næstved
tlf. 55 44 51 17
kgkildemosegaard@privat.dk
(Formand: Sjælland Syd.)

Mogens Høge Hansen

»Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev,
4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen

Kalmargårdsparken 1,
Marstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh

Majbølvej 17,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard

»Tarpgård«, Tarpvej 13,
Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
tarpgaard@ofir.dk
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul

Jægergården
Høllundvej 6,
Høllund,
7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejleked)

Anne Lis Ladefoged

»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn,
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Gunhild Olesen Møller,

»Bronzehave«, Strædet 38,
7990 Øster Assels.
Mobil 23 32 92 10.
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,

»Mosegården«
Nøragervej 3,
Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj

»Volhøj«
Bettevej 38,
V. Tversted,
9881 Bindsløv
tlf. 40 89 74 92
enovolhoj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Vi siger og skriver glædelig jul. Og i jule-
dage synger vi - enten her eller der - Bro-
sons gamle sang "I denne søde juletid, tør
man sig ret fornøje." Men kan vi ret fornøje
os og ønske glædelig jul og godt nytår?

Her tænker jeg på, at vi har fået en ny
fødevareminister. Det er noget landbruget
får, selvom man slet ikke har ønsket sig
en anden. Tilmed havde landbruget knapt nok lært Karen
Hækkerup at kende, men vi ved, at hun tilhører den kontante
type politikere, der forstår landbrugets betydning, både som
skaber af arbejdspladser og indtjening af valuta.

Statsministerens gave til landbruget hedder Dan Jørgensen,
og han er kendt fra Europaparlamentet, hvor han har talt om
etik i husdyrholdet, om restriktioner og mere kontrol.

Den nye fødevareminister har indtil nu kun beskæftiget sig
med landbrugs-, gartneri- og fiskeripolitik på hobbyplan.
Men han er god til at markere sig, han har flair for radio,
hvilket lyttere af en københavnsk radiokanal, kan nikke gen-
kendende til, når de stiller ind på "24syv".

Mit juleønske til den nye fødevareminister er, at han må
engagere sig i forholdene, så vi, der arbejder med landbrug,
gartneri og fiskeri kan få arbejdsbetingelser, der vil sikre
arbejdspladser her i landet og skabe god og stabil valuta til
landet.

Med denne velkomst til den nye fødevareminister ønskes alle
medlemmer af Dansk Slægtsgårdsforening glædelig jul godt
nytår.

Peder Mouritsen.

**Årsmødet 2014 afholdes på Tylstrup kro i Vendsyssel
i dagene 31. maj og 1. juni. Program for årsmødet og
tilmeldingskupon i nr. 428 - februar 2014.**

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær:
Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv
Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet,
når man til billetsalget i porten oplyser,
at man kun skal på arkivet.

Arkivarer:

Else Skovbo Jensen,
Kløvervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.
Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv.,
8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmelv
Tlf. 24 93 34 12
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 428 udkommer omkring
den 20. februar 2014.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Juleglæden

Af sognepræst Ida Lund.

Nu er det december og julesangene lyder fra hver en radiokanal, og M.C. Einar synger sin gode, gamle slager med "Det Jul' Det Cool", hvor han en anelse sarkastisk gennemgår alt det, vi gentager hvert år til jul.

Man kan næsten få den tanke, at det er os (og forretningerne ikke mindst), der holder liv i julen med alle vores gentagelser og varer, der skal købes og sælges.

Men sandheden er den, at det er julen, der holder liv i os med sin gentagelse.

Og her tænker jeg på den glæde, der ligger under det hele. Den glæde, der er julens essens, og som vi får at høre ved hver eneste julegudstjeneste ord for ord, når vi hører juleevangeliet, I ved: Om stalden og barnet, om hyrderne og englene.

Den glæde holder liv i os og det er den samme glæde, vi får forkyndt hvert eneste år, og som rækker ud efter os, også selvom vi bliver ældre og forandrer os. Den samme glæde, der rækker ud efter os, hvad enten vi har det godt med julen eller ej.

Og netop det med ens forhold til julen vil jeg gerne hæfte mig ved, for det er jo ingen selvfølge, at man har det godt med den og bare glæder sig til at træet skal tændes, eller hvad det nu skal. Man kan faktisk have det rigtig skidt, - og det af ligeså mange forskellige grunde, som der er mennesker til med hver deres forskellige livsforløb og livshistorie.

Der kan være mange minder om det, som var engang, men som ikke er længere. Og der kan være meget, som er gået helt anderledes, end man drømte om. Vi lever i en verden, hvor vi er udsatte og sårbare - for det, vi selv gør eller ikke får gjort, og for det andre gør eller ikke får gjort. Det er et grundvilkår ved menneskelivet, der gælder os alle, uanset

hvor meget eller lidt vi på nuværende tidspunkt har styr på tingene.

Og det, der gik tabt eller ikke blev helt som forventet, kommer tæt på i julen. Derfor kan den være svær at have med at gøre.

Men uanset hvem vi er, hvordan vores liv og livsvilkår i øvrigt er, så er det den samme glæde, der vil have fat i os og vore hjerter. Det er en glæde, som er meget uafhængig - uafhængig af vore ydre omstændigheder, uafhængig af, hvordan vi føler og har det.

Glæden kommer til os udefra og ikke indefra.

Men tro endelig ikke, at det er en befalingsglæde, eller hvad man nu skal kalde det. I ved: Sådan én, der siger: "Prøv nu lige engang at se glasset som halvt fyldt i stedet for halvtomt" eller: "Tag nu ja-hatten på og lav juleguirlander og spis pebernødder, så skal det nok gå".

Sådanne overfladiske vendinger gør juleglæden slet ikke brug af. Den vil nemlig helt tæt på. Og så er der er intet krav om, at du ikke må være ked af det; intet krav om, at du ikke må være bange. Og det begynder aldrig med, at du skal tage dig sammen.

I julen handler alene glæden, som kommer udefra og vil nå dig, præcis hvor du er, og præcis som du er!

Glæden er nemlig den, at Gud elsker dig. Han elsker dig så inderligt, at Han tænder et lys i vintermørket. - Han rækker ud efter dig i et sårbart, udsat barn i en krybbe i en stald langt ude på landet. Et barn, man så let som ingenting kan vende ryggen til i ligeegyldighed. Gud vil nemlig ikke tvinge dig til at lukke sig indenfor i dit hjerte, og hvorfor ikke det?

Fordi kærlighed aldrig tvinger, men altid giver sig selv uden at forvente noget til gengæld.

Og kærligheden er ikke bange for gentagelser.

Rigtig glædelig jul!

JULEN I HIRTSHALS I MIDTEN AF FORRIGE ÅRHUNDREDE

En af redaktørens gode bekendte har en elskelig hustru, der - da samtalen tilfældigt kom til at dreje sig om Vendsyssel - fortalte om sin barndoms jul i fiskerhjemmet i Hirtshals.

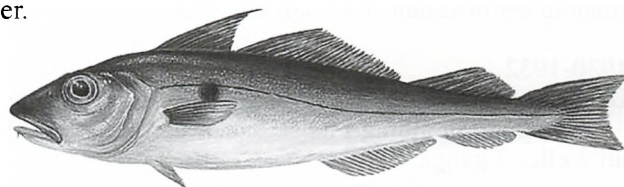
Linga Gaardbo fortæller:

Julemiddagen i mit barndomshjem juleaften bestod af ribbensteg - brunede kartofler - rødkål - snefromage m/råcreme.

Juledag fik vi sen morgenmad, og den bestod af kogt saltet kuller med sennepssovs - flæsketerninger og brød.

Når eftermiddagens leg om juletræet var afsluttet - kaffe og klejner.

Juledags aften serveredes jysk grønlangkål med brunede kartofler, kogt medisterpølse, kogt koldt flæsk dertil sennep og rødbeder. Til dessert serveredes resten af gårsdagens dessert.

Opskrift:

Jysk grønlangkål!

Frisk grøn kål, der helst skal have frost, ribbes, og bladene koges med knogler fra gris, i ca. 3 timer.

Når kålen er afsvalet presses den i boller og fryses, til senere brug.

Fremstilling:

Bollerne skæres ud, sådan at kålen ikke er for grov, den varmes på en pande med svinefedt, tilsættes piskefløde, så meget som den kan "tage", smages til med stødt melis.

Serveres med kogt koldt flæsk og varm medisterpølse samt brunede kartofler.

Else Nissens erindringer om julen

Af arkivar Inge Nissen, Dansk Slægtsgårdsarkiv.

Min mor Ellen Nissen, født Frederiksen, boede som barn i en husmandsfamilie i Havnbjerg på Als, efter 7 års skolegang tjente hun forskellige steder i sognet, var 4 år i huset hos en ingeniør i Sønderborg og et år i huset i Rødovre hos en skibsbefragter inden hun i 1939 flyttede tilbage til Als og blev landmandskone i Lysabild. Hun var født i januar 1914 og døde lige før jul sidste år. I 2001 skrev hun om de forskellige juleaftener hun havde oplevet som barn og ung:

Jeg sidder og tænker på at det kunne være morsomt at skrive lidt om de forskellige juleaftener, som jeg kan huske. I min barndomstid var der ikke så meget med gaver og stads, men alligevel var det meget rart og dejligt. Vi var gerne først til julegudstjeneste og derefter til julemiddagen, der altid bestod af risengrød og flæskkesteg. Juletræet stod i et rum ved siden af stuen, der var teglstensgulv og iskoldt, men det tænkte man ikke på. Dengang var det almindeligt at hænge julekiks på træet, de blev bløde efter et par dage i det fugtige rum, temmelig bløde, men smagte godt alligevel. Efter juletræet og en enkelt gave legede vi med forskellige spil og gættede om pebernødder, nogen gange var man også henne at kigge ud af vinduet og se om man kunne finde de stjerner, som man kendte af navn, Store og Lille Karlsvogn og andre. Et år lavede bedstefar et juletræ: hentede grangrene i skoven og borede huller i et kosteskaf og satte grenene i hullerne.

1928

Min første juleaften efter at jeg var fløjet af reden som 14 årig var én stor skuffelse. Jeg tjente, hos et ægtepar på en gård i Lavnsby. Konen var ellers meget rar og maden var sikkert udmærket. Et ældre ægtepar, der hjalp i høsten, kom og spiste med, der var ingen Juletræ og efter maden tog konerne deres strikketøj frem, men ud over det og en kop kaffe hen på aftenen skete der ikke noget.

1929

Året efter var der kommet en ny ejer på gården. En ungkarl fra Nordborg, der havde en husbestyrerinde og et par karle. Vi fik i julegave hver en æske dadler og kunne så alle tage hjem og fejre juleaften og glad var jeg, og han kom jo nemt og billigt om ved det. Da jeg gik tilbage til Lavnsby igen ved midnat var det det mest pragtfulde vejr med frost og en lille smule sne, måne og stjerner, så jeg følte mig fuldstændig eet med den store helt stille natur.

1930-1932

De næste år tjente jeg hos vores genbo i Havnbjerg, der var 4 børn og julestemning i lange baner, der må jeg ha' holdt jul 2 eller 3 gange.

1933

Den næste jul var på en gård et andet sted i Lavnsby, der var også meget rart. Kan huske at bedstefaderen dernede skulle ordne juletræet, som var fra deres egen have, det var ganske skævt, så han måtte under banden og råben i al gemytlighed bore huller i stammen og flikke den ud med

løse grene. Det var også fuldt af sne, så stuen så Herrens ud inden han var færdig.

1934-1937

De år tjente jeg hos en ingeniør og hans kone i Sønderborg. Der holdt jeg jul 4 gange. Da spiste vi altid julemaden om middagen, gås og risalamande, og der var altid besøg af deres sønner, den ene af dem med kone og børn, så jeg havde travlt i køkkenet og jeg spiste alene i køkkenet som sædvanligt, ikke i stuen sammen med familien. Når jeg så var færdig der, kunne jeg tage med rutebilen hjem til Havnbjerg og spise julemiddag en gang til, så det var alle tiders, havde også fri juledag, det var herligt.

1938

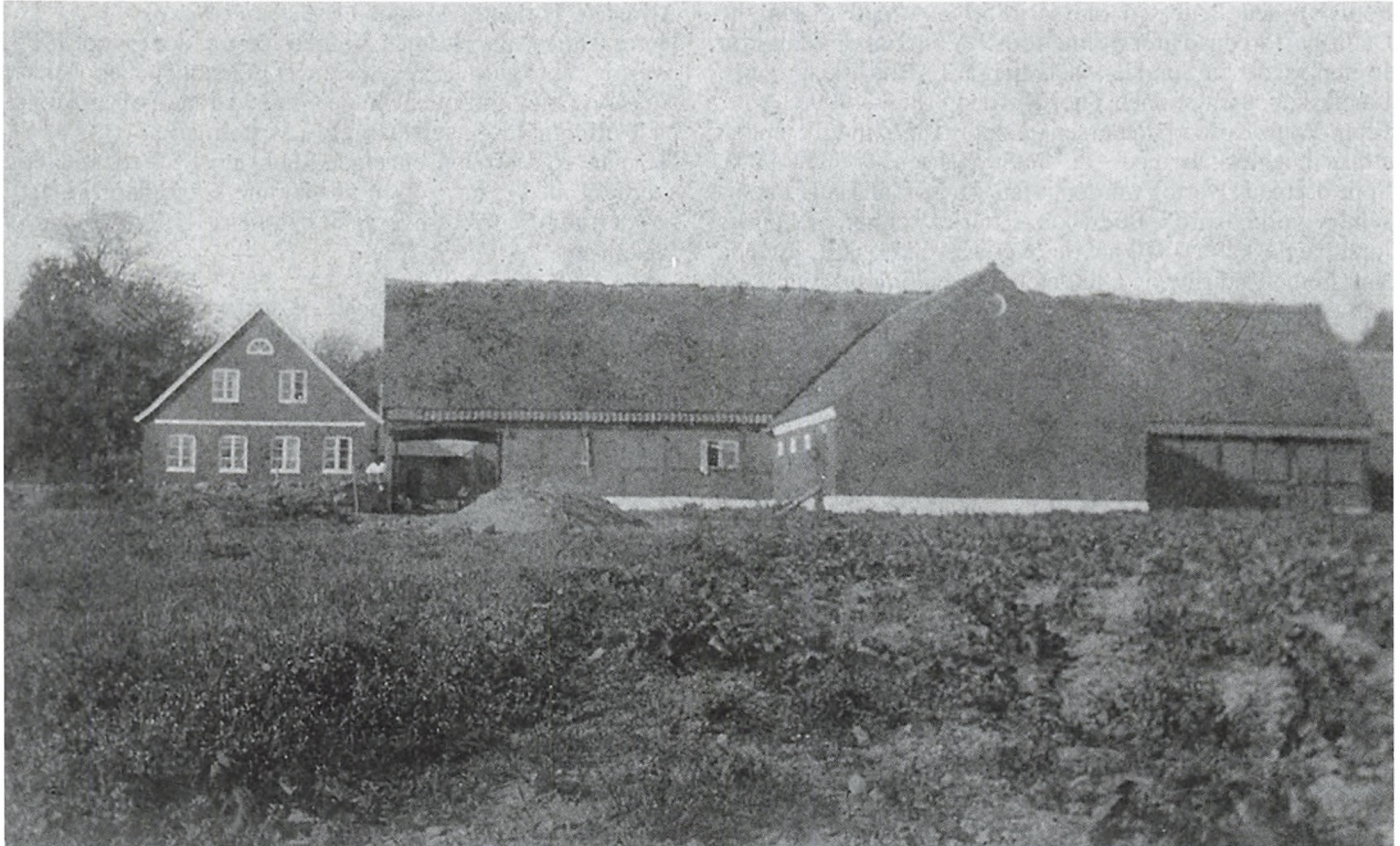
Næste år tjente jeg hos en familie i Rødovre, hvor jeg holdt jul en gang. Fruen led af dårlige nerver, hun skældte ud skiftevis på mig, manden og børnene, tvillinger på 13 år, så det var en meget særpræget julestemning. Under julemiddagen græd både mor og datter. Ind i mellem kunne fruene være rigtig rar, så jeg havde syet en fin lysedug til hende med hulsøm og korssting i fine farver, men da jeg kom tilbage efter jul var den blevet farvet mørkebrun i et kogebad, så den kom til at ligne en klud. Efter middagen skulle vi over til naboens til kaffe og julehygge, jeg skulle selvfølgelig være i køkkenet, og der stod deres unge pige og tudbrølede, fordi hun havde fået skældud af sin madam, og fordi hun skulle bringe køkkenet i orden og pudse kobbertøj, inden hun skulle med rutebilen til sit hjem ved 11 tiden. Vi gik så i gang med opvask og pudsning og nåede det hele, inden hun skulle af sted, bagefter skulle jeg vaske op for herskaberne, der efterhånden var lidt småberusede, inden jeg kunne gå. Sikke en jul, heldigvis tog jeg det fra den humoristiske side, så får man da i al fald lært, hvordan det ikke skal være. Juledag hen til aften rejste jeg hjem til Als et par dage.

1939...

Min første jul i Lysabild husker jeg som en meget travl tid, dengang havde vi jo hverken køleskab eller fryser, så maden skulle tilberedes ret hurtigt. Slagtningen af grisen foregik et par dage før jul, så det var bare med at få det hele ordnet. Det var gammel skik at daglejer og malkekone (et ægtepar) skulle med til julemiddagen, så Hans og Frida og deres datter og malkekones bror var med, men det kun de første år. Julemiddagen bestod gerne af gås eller and og risalamande og juletræet stod i spisestuen. Gaver var der ikke ret meget af, men jeg forsøgte da efter bedste evne at gøre det hyggeligt. Juledag kom min mands 2 søstre med mænd og børn, og de følgende helligdage besøgte vi så dem.

Skovgård ved Neksø

Skovgår ca. 1920

Skovgård 1. selvejergård i Bodilsker sogn, er en af de bornholmske gårde med stor animalsk produktion, og den har siden 1996 tilhørt Rasmus Kofoed Brunke, der er gift med Bente Brunke, som er praktiserende læge i Åkirkeby. De har børnene: Marcus, Jonas og Rosa.

Gårdens oprindelige tilliggende var 81 ha. Nu er arealet 250 ha og der er forpagtet 50 ha. Af gårdens 250 ha er de 100 skov. Blandt løv- og nåleskov. Der er 340 søer (SPF) og der produceres 3000 slagtesvin. Resten af tillægget sælges som 30 kgs grise. Der er to faste medarbejdere og en elev.

Rasmus Kofoed Brunkes farfar, Carl Aage Jensen, købte Skovgård i 1931, men hans faster, Astrid Jensen, var gift med Thor Gunnar Kofoed, der var en søn fra gården, så familiebåndene går langt tilbage.

Ifølge Mahlers-Schous optegnelser er Skovgård en typisk lynggård, som vel er opdyrket i tidlig middelalder. Den er sikkert ikke nær så gammel som gårdene på den gode jord. Der har altid været megen skov. En tid var der vandmølle ved en opdæmning af bækken, som løb lige vest for gården. På gårdens grund findes en stenring og nogle bautasten, som minder om aktiviteter i oldtiden.

Gårdens ejere

De først kendte ejere er Ole Ipsen, der er nævnt i 1587 og hans søn Jep Olsen, der døde i 1613. Derefter kom Erich

Skomager, der havde giftet sig med enken, og han afløstes af Jep Olsens søn Hans Ibsen.

Niels Hansen (1625-1695) antages at være søn af Hans Ibsen. Niels Hansen var gift med Seigne Pedersdatter og blandt deres mange børn var Margrethe Nielsdatter (1665-1696) som i 1691 blev gift med Jørgen Knudsen (1670-1696). De overtog Skovgård i 1695. Han døde året efter, og enken giftede sig med Lars Andersen, men i 1697 blev Margrethe Nielsdatters broder, Peder Nielsen (1656-1719), ejer af gården.

I 1719 blev Hans Jensen Brandsgaard (1692-1756) ejer. Han var i 1716 blevet gift med Gundel Pedersdatter (1699-1790), som var datter af Peder Nielsen. De flyttede til 2. selvejergård og hendes søsteren Bodil Pedersdatter (1706-1772) og hendes mand Oluf Weidemann (1693-1733) overtog Skovgård. Efter Oluf Weidemanns død ægtede enken Ole Jacobsen (1708-1765). Bodil Pedersdatter opnåede i 1765 at blive enke for anden gang og kunne så indgå i ægteskab ned Ole Nielsen. I 1772 blev Jacob Olsen (1734-1777) ejer af gården. Han var søn af Bodil Pedersdatter og Ole Jacobsen.

Jacob Olsen blev den 10. marts 1777 gift i Aa kirke med Margrethe Jensdatter (1743-1817). Efter hans tidlige død, vovede enken sig i 1781 ud i nyt ægteskab. Denne gang med Peder Hansen (1743-1809), som samtidig overtog gården.

I 1813 overtog sønnen Thor Pedersen (1784-1836) Skovgård, og den 2. december 1813 blev han gift med Anne

Cathrine Larsdatter Kofoed (1784-1852), som var datter fra 3. selvejergård i Bodilsker. Hun havde været gift med degnen i Poulsker, Ole Toxværd, men efter hans død i 1813 valgte hun at blive frue på Skovgård.

I ægteskabet fødtes Poul Kofoed Pedersen (1829-1856), som overtog gården i 1848 efter moderens tredje mand, Peder Jespersen.

Poul Kofoed Pedersen blev i 1853 gift med Margrethe Cathrine Jørgensdatter Sonne født 1826. Hun var datter af Jørgen Jacobsen Sonne, 4. selvejergård i Bodilsker.

I ægteskabet var sønnen Thor Kofoed (1853-1909).

Efter Poul Kofoed Pedersens død i 1856 indgik enken straks i ægteskab med Ole Peter Hansen, (1835-1904). Som dermed overtog gården. Han var søn af Hans Pedersen, 6. vornedgård i Bodilsker. Efter at sønnen af hendes første ægteskab i 1879 havde overtaget Skovgård, flyttede Margrethe Cathrine og Ole Peter Hansen til hans hjem - 6. vornedgård.

Thor Kofoed (1853-1909) som overtog hjemmet i 1879 var samme år blevet gift med Vilhelmine Marie Hansen (1860-1936) fra 18. selvejergård i Bodilsker.

I ægteskabet fødtes 9 børn. Den 5. i rækken var Poul Kofoed (1886-1947) som i 1909 overtog Skovgård, og den sidste i rækken hed Thor Gunnar Kofoed, (1895-1959), som er interessant, idet han i 1922 blev gift med Astrid Jensen fra 23. selvejergård i Ibsker, som de overtog.

Astrid Jensens nevø, Carl Aage Jensen, købte Skovgård i 1931.

Poul Kofoed (1886-1947) overtog hjemmet i 1909 og blev i 1914 gift med Kathrine Ancher (1889-) Hun var datter af Hans Ancher Larsen på 42. selvejergård i Klemensker. De flyttede senere til 11. vornedgård. i Klemensker. De fik 9 børn, og den yngste i denne børneflokk er politikeren Niels Anker Kofoed (født 1929), der stadig huskes for sine tre perioder som dynamisk landbrugsminister.

I 1931 solgte slægten Kofoed Skovgård til Carl Aage Jensen, hvis onkel, Thor Gunnar Kofoed, var født på gården. Der er ikke slægtskab, men der er familiære bånd.

Carl Aage Jensen, (1903-1970) var søn af Herman Georg Jensen, 23. selvejergård i Ibsker. I 1931 giftede han sig med Thora Kofoed (1908-2001), datter af borgmester Alfred A. Kofoed og Manna Espersen i Nexø.

Deres ældste søn, Herman Kofoed Jensen, der er født 1934, overtog Skovgård i 1971. Han er uddannet i en bank i Neksø og blev gift med Hanne Glud Marcher - født i 1941 på Tvillinggård, 5. selvejergård i Vestermarie.

Herman Kofoed Jensen ejede Bækkeoft i Pedersker og samtidig med overtagelsen af hjemme købte han Nygaard i Pedersker. Senere erhvervede han også Kællingebygård i Pedersker.

Sønnen Rasmus Kofoed Brunke født 1966, overtog gården 28. december 1995. Tidligere på året var han blevet gift med Bente Brunke, som kom fra hovedstadsområdet, men har etablerede sig som praktiserende læge i Åkirkeby. De har børnene: Marcus, Jonas og Rosa Kofoed Brunke.

Rasmus Kofoed Brunke fortæller, at hans farmor indrettede sommerlejligheder på gården. I bedsteforældrenes tid var der både køer og grise på gården, men da faderen overtog gården, blev køerne sat ud, og kostalden indrettet til svinestald.

Efter at Rasmus Kofoed Brunke købte hjemmet byggede han nye staldlænger og skabte den omfattende svineproduktion.

Gårdens stuehus er en smuk bygning i bindingsværk fra 1790, medens udlængerne fortaber sig med noget var skiftende tider.

OGN

Skovgår i nyere tid..

Klarupgård ved Ålborg

Klarupgårds trefløjede hovedbygning. Hovedfløjens ældste del er fra 1615. Sidefløjene er fra 1847-48.

Når dette blad læses, er TV2s julekalender "Tvillingerne og Julemanden" velkendt. Rammen om fortællingen er slægtsgården Klarupgård, der ejes af Knud Just. En gammel herregård med en meget interessant historie, smukke bygninger og en dynamisk besidder, der har placeret gården som et centralt sted for præsentation af lokale fødevarer.

Drift

Til Klarupgård hører 185 ha. Heraf er 125 ha bortforpagtet. Selv driver Knud Just 20 ha ved gården og 15 ha i Lille Vildmose. Resten er skov, gårdsplads, have m.v. Af skoven er 8 ha med juletræer og pyntegrønt.

I 1998 forpagtede Knud Just sit hjem, og i 2001 købte han det. I 2007 var han parat til et andet liv. Landbrugsdriften var lidet indbringende og inspirerende. Der blev solgt 88 ha fra Lovisegård, en gård, der ligger 7 km fra Klarup, og som stadig er bolig for Knud Just, hans hustru og børn. Indtægten fra salget blev brugt til forbedringer på Klarupgård. Der kom fyr til træpiller. Installationerne blev fornyede. Laden, der var væltet i stormen i 2005 blev genopført, så den udvendig er et tro kopi af den gamle lade, men indvendig er der et stort, moderne rum med varme, køkken og toiletter. Laden skal rumme aktiviteter, så den kan forrente sig selv.

I 1986 begyndte Knud Justs forældre at sælge juletræer fra en bod ved vejen. Men efter Knud Just havde overtaget gården i 2001 flyttedes salget ind i en udlænge, hvor der tilmed var en lille gårdbutik. Tre år efter indrettedes en mere rummelig butik. Nu er butikken indrettet i laden. Ved siden af er et stort lokale, hvor der afholdes fødevarer- og forbrugsmarked. Det foregår den 3. weekend i hver måned. 23. – 24. november i år var der julemarked. Det var første gang. Der var 20 stande med lokale produkter foruden tøj,

brugskunst og en glaspuster. Godset stod selv for cafeen, hvor der også forhandlede øl fra, bl. a. en julebryg, men en meget smuk etikette, der viste hovedbygningens male- riske hovedindgang.

Dette julemarked, som også viste nogle af rammerne om årets julekalender, gav godt 4000 besøgende.

Bygningerne

Hovedbygningen er et smukt trefløjet anlæg, hvis hovedfløj er opført i årene mellem 1615 og 1628. Sidefløjene som var fra samme tid blev ombygget i 1847-1848. Avlslængerne står i store træ, som de blev opført efter brand i 1908.

Historien

Klarupgårds historie er beskrevet flere steder, men den mest indholdsrige beskrivelse og tilmed den, der følger det gamle herresæde frem til vor tid er Henrik Gjøde Niensens "Til kirkens pryd og herskabets ære" fra 2005. Det er et værk, der på 288 sider beskriver både Klarup kirke og Klarupgård.

Klarupgård er nævnt allerede under kong Erik Menved, der så vidt det vides skænkede gården til Jacob Nielsen Blaafod omkring 1285. Fra 1308 til 1536 tilhørte gården Viborg bispestol.

Under Grevefejden blev Klarupgård afbrændt som en af de første herregårde, som følge af skipper Clemens hærgen. Ved reformationen kom gården igen under kronen, som i 1540 mageskiftede den til Erik Høg, efter hvem den ejedes af sønnen Jørgen Høg. Efter ham overtog sønnen Erik Høg og datteren Else Høg gården. Else Høg var gift med Jacob Vind, og da Erik Høg allerede var død i 1612 tilfaldt Klarupgård hendes sønner – rigsråd Iver Vind og admiral Henrik Vind.

Avlsgården som den fremtræder i dag.

Admiralen døde i 1633 og hans datter, Anne Vind, bragte gården til sin mand, jægermester Hans Dipholdt von Dehn Rotfæls, efter hvis død i 1665 Sct. Nicolai kirke i København gjorde indførsel i gården for et tilgodehavende. Kirken solgte i 1668 Klarupgård med 18 tdr. hartkorn hovedgårdstakst og 55 tdr. hartkorn bøndergods til Poul Kriesch. I 1682 købte Thøger Lassen til Rødslet Klarupgård. Efter hans død i 1689 sad enken, Magdalene von Ginchel med gården. Hun døde i 1703 og hendes arvinger solgte to år efter med 26 tdr. hartkorn hovedgårdstakst og 138 tdr. hartkorn bøndergods til oberst Heinrich von Rosenauer. Efter hans død i 1729 sad enken med gård og gods til sin død i 1736, hvorefter den ifølge testamente tilfaldt frøken Margrethe Cathrine Schrader, der i 1733 ægtede kancelliråd Christian Ulrik Hauch. Efter hans død ægtede hun i 1743 Jørgen Hauch, der ikke havde noget nært familiebånd til hendes første mand.

Jørgen Hauch solgte i 1757 gården med tiender og gods, i alt 491 tdr. hartkorn, til kammerråd, amtsforvalter Christen Christensen. "Amtsforvalter Christensen var og forblev borgerlig, men var han ikke adelig, så havde han dog både penge, evner og energi til at drive såvel sin gård som sig selv frem", som Henrik Gjøde Nielsen formulerer det side 131.

Klarupgård beskrives ved overtagelsen, som en af de bedste himmerlandske herregårde.

Christen Christensen ofrede meget på sine kirker, ikke mindst Klarup kirke, som blev nyindrettet.

Efter hans død i 1779 blev Klarupgård og gods overtaget af sønnen Verner Christensen. Han opdyrkede godt 80 ha, dels på selve hovedgården, dels på afbyggergården Christiansholm – nu Stranderholm. Efter hans død i 1819 overtog sønnen, overkrigskommissær Christen Christensen, gård og gods.

Som eksempel på, hvor hård landbrugskrisen var i 1820'erne, kan berettes, at overkrigskommissæren tilbød Klarupgård i bytte for embedet som birkedommer og skriver ved Lindborg birk, der var lønnet med 500 rd. Og fri bolig, men birkedommer Hvass turde ikke bytte.

I 1840 solgte Christensen gård og gods til H. C. Søtoft, der i 1847 overlod gården til kammerråd Peter Hilarus Ferdinand Kalko og Hans Jacob Arnold Christopher Branth til Høstemark. Branth blev eneejer i 1858 og døde som etatsråd i 1891. Han var en dygtig landmand, der drev gården stærkt frem. Ved mageskifte og køb samlede han efterhånden jorden omkring gården. I 1860 merglede og drænes næsten al jorden, og plantagen ved gården blev anlagt.

Da sønnen Carl Valdemar Branth til Kærager efter faderens død i 1891 overtog Klarupgård var det med Klarup, Storevorde og Sejlflod kirker. Til gården hørte 217,5 ha med 30 tdr. hartkorn.

Arnold Branth's andre sønner var: Harald Branth, Søndre Elkjær. (Han huskes stadig for den i 1911 udsendte "Hvad jeg fortalte mine Elever. En Haandbog for unge Land-

mænd.”) Adolph Branth, der var grosserer i København og Gustav Branth, Romdrupholm.

Carl Branth var i 1880 blevet gift med Sophie Marie Augusta Hellesen og de fik tre døtre. For så vidt var der udsigt til, at familien skulle få et godt liv, også før Carl Branth overtog Klarupgård. Familien sad ganske godt i det på Kærager. Det var heller ikke økonomiske problemer, der ramte Carl Branth og hans familie, men den ulykkelige omstændighed, at hans kone og to døtre blev sindssyge.

Den 1. april 1880 havde Carl Branth fæstet faderen gård Kærager, som han overtog i 17. december samme år. Han solgte gården i 1901.

En uforståelig disposition er det, at han som ejer af Klarupgård valgte at drive gården kvægløs, og frasolgte den fine, gråbrogede jyske kvægstamme, som hans far havde fremavlet. Om det var pengemangel, eller mangel på interesse for kvægavl får stå hen.

Carl Branth blev tiendeafløsningskommissær for Ålborg Amtsrådskreds i 1899 og i 1912 overlod han Klarup kirke til menighedsrådets administration, så han blev den sidste kirkepatron i sognet.

Skønt Carl Branth var levende optaget af sine mange gøremål som godsejer og tillidsmand på egnen og i landsdelen, så valgte han i 1918 at sælge Klarupgård.

Hvad der bevægede Branth til at sælge hjemmet vides ikke, men det kan være hensynet til hans syge kone og døtre. Carl Branth havde forvaltet sin arv som godsejer og

fremtrædende landmand på udmærket vis, og havde under alle omstændigheder ingen ydre grund til at forlade Klarupgård. Carl Branth etablerede sig efterfølgende på gården Kirstinelund i Ballerup. Her døde hustruen i 1921 og Carl Branth i 1922.

Den nye ejer af Klarupgård hed Jacob Buksti. Han afhændede 63,5 ha og i hans ti år som ejer, forsømtes gårdens drift og vedligeholdelse.

Slægten Just

Den nuværende slægts på Klarupgård kom til i 1928 ved Søren Just. Henrik Gjøde Nielsen fortæller i sin bog: ”Søren Just var født i Føllet ved Rønne på Mols den 23. maj 1892, og var således 36 år gammel, da han som landbrugskandidat i 1928 købte Klarupgård. Det var Søren Justs far, Knud Just, direktør i Kreditforeningen i Viborg, der henledte sønnens opmærksomhed på det – som det blev omtalt – forsømte gods, et fallitbo, i hvilket der ved overtagelsen var rigeligt, som Søren Just kunne anvende sin positive kraft på.”

Søren Just gik straks i gang med at rydde op og istandsætte bygningerne. Og i 1939 blev hovedbygningen fredet, som det historiske monument det er.

Den nødvendige baggrund for at kunne gennemføre de bækostelige reparationer var naturligvis gårdens drift. I 1934 var arealet hævet fra 154 ha til 165 ha. Jordene var samlet ved gården, bortset fra 11 ha i Lille Vildmose.

Den historiske herregård danner rammen om TV-julekalenderen "Tvillingerne og Julemanden"

I 1934 bestod besætningen af 70 malkekøer, 2 tyre og 50 ungkreaturer alle af rød, dansk malke race. Der var 30 søer, og de gav 450 slagtesvin om året. Så var der 100 høns. De 14 arbejdsheste var blevet suppleret af en traktor, der blev anvendt både i marken og til stationært brug.

Søren Just åbnede Klarupgård, det blev gæstfrit sted, hvor mange kom på besøg for kortere eller længere tid. Blandt tidens kunstnere kan nævnes forfatterinden Thit Jensen.

I 1933 blev Søren Just gift med Olga Grandjean. Hun bragte tre børn med til gården, og i ægteskabet kom to sønner - Knud og Niels Christian. Olga og Søren Just anlagde to bøger, en til hver af sønnerne, hvor de skrev om daglige indtryk og særlige begivenheder.

Årene fra 1940 til 1945 står i besættelsestidens tegn, og da var tyskerne ikke velkomne på Klarupgård. I modsætning til landets regering tonede man på Klarupgård fra begyndelsen rent flag, og mange betragtninger blev skrevet i bøgerne til sønnerne. F. eks. skrev Søren Just 6. januar 1941 i bogen til Knud Just: "Meget er sket, siden der sidste er skrevet i denne bog. Det altoverskyggende er tyskernes besættelse af vort land den 9. april. De få soldater, der fik lov til at forsvare deres land havde viljen til det, men manglede våben. Så langt har det politiske system ført os, at vi ikke engang evner at forsvare hvad der er vort. Når Knud bliver voksen vil han sikkert fordømme os for vor fejhed. Ti års socialistisk-radikalt styre har systematisk ødelagt vort forsvarsberedskab."

Besættelsesmagten anlagde en flyveplads nord for Ålborg, og der var planer om en flyveplads på Klarupgårds jorder, men det fik godsejeren forhindret. Herom fortælles: "En dag i sommeren 1944 indfandt sig en gruppe tyske officerer og soldater ledsaget af en af de lokale værnemagere. Søren Just trådte frem i hoveddøren, hvor værnemageren begyndte at tale til ham på tysk. Justs svar var både præ-

cist og bidende: "Er De virkelig sunket på dybt, at De ikke mere taler Deres modersmål!" Det fik lukket munden på værnemageren, men ikke på de tyske officerer, der forlangte, at familien umiddelbart og omgående skulle forlade huset. Klarupgård skulle jævnes med jorden, der skulle være flyveplads for Luftwaffe på området. Heller ikke her blev Søren Just svar skyldig, idet han sagde, at han sagde, at i så fald måtte tyskerne bryde huset ned om ørerne på ham, for han flyttede ikke ud. Under den efterfølgende diskussion bevægede Søren Just sig imidlertid umærkeligt fra hoveddøren over mod østfløjen, hvor lænkehunden havde sit hus. Lige så umærkeligt fulgte de tyske officerer godsejere, optaget af skænderiet. Også lænkehunden, en bidsk men velopdragen type, var blevet opmærksom på skærmydslerne, og da de tyske officerer var indenfor rækkevidde, slog den til. Som et lyn fór den frem og låste kæberne fast om en tysk officersballe. Da den slap var lænkehunden i besiddelse af et afgørende stykke af officerens bukser. I befippelse forlod tyskerne Klarupgård, men de vendte tilbage.

I 1951 døde Olga Just. I 1957 giftede Søren Just sig med Vibeke Vibholm fra Torsmark ved Skive. Sammen fik de sønnen Søren Vibholm Just, han blev landbrugskandidat og kom til at drive Torsmark.

I 1971 gennemførtes generationsskiftet. Niels Christian Just var i 1960 blevet gift med Birthe Nielsen fra Poppelgård ved Øster Hassing, og de havde etableret sig på Nr. Vrangbæk ved Frederikshavn, som de solgte i 1965, da de købte Lovisegård ved Lillevorde i Himmerland. De fik tre børn: Henriette, Knud og Anders.

Den 1. marts 1968 forpagtede Niels Christian Just Klarupgård. Der kom mere jord til og i 1992 blev der dyrket 265 ha inklusiv Lovisegård.

Fra midten af 1980'erne til midten af 1990'erne gennemførtes en storstilet og meget grundig istandsættelse af Klarupgård. Det var et arbejde, der blev udført med udstrakt pietetsfølelse og sans for historiske værdier.

Justernes gavnl på avlsgårdens østlænge.
Det hele læses som en rebus:
1928 Søren Just gift med Olga Just
og bagefter Vibeke Just.
1971 Niels Christian Just gift med
Birthe Just

I 2001 kom tredje generation til ved Knud Just. Han er agrarøkonom og har arbejdet i bl. a. Australien og på større godser før han i 1998 forpagtede Klarupgård. I 1995 blev Knud Just gift med Lene Bech Just og de har børnene Christian Gustav Bech Just født 1997 og Benedicte Bech Just født i 1999.

Da Birthe og Niels Christian Just i sommeren 1998 gik på pension ved at forpagte Klarupgård til Knud Just valgte de at flytte fra Lovisegård til Klarupgård, og Knud Just kunne så flytte ind i sit barndomshjem, hvor han stadig bor med sin familie. Moderen Birthe Just residerer fortsat i Klarupgårds hovedbygning.

Knud Just driver fortsat Klarupgård med gårdbutik og markedsdage. Hustruen Lene Bech Just driver fra gården webbutikken Familieleg.dk

Julekalenderen

At den historiske herregård, der har været kendt gennem mere end 800 år, er blevet den smukke rammen om en TV-julekalender, skyldes en tilfældighed, fortæller godsejer Knud Just. Medarbejdere fra Deluca film var i Ålborg for at se på lokaliteter, og spurgte taxachaufføren, om der ikke var en gård i nærheden med salg af juletræer og andet til julen. Han mente, der vist nok var noget ude ved Klarup. En forespørgsel i den lokale købmandsbutik gav svaret: Klarupgård.

Filmselskabet henvendte sig til Knud Just, og efter nogle besøg gik det til bekendelse, og forklarede at der var tale om en julekalender.

Optagelserne stod på gennem et halvt, og det krævede god planlægning, for ikke al landbrugsarbejde var foreneligt med filmoptagelserne, for moderne landbrugsmaskiner giver en baggrundsstøj, der ikke var ønskelig i filmen.

OGN

Det nuværende ejerpar: Lene Bech Just og Knud Just.

Slægtsoversigt

1928

Søren Just

23. maj 1892 – 13. januar 1981

Gift 1. gang 1933 med Olga Henriette Grandjean

20. maj 1899 – 20. september 1951.

Gift 2. gang 1957 med Vibeke Vibholm

5. oktober 1922 – 28. juli 1998.

1971

Niels Christian Just

19. april 1935 –

Gift 1960 med Birthe Just f. Nielsen.

2. november 1935.

2001

Knud Just

12. marts 1963.

Gift 1995 med

Lene Bech Just f. Petersen.

30. november 1963.

Mickel Pedersen Gønge

Kathrine Føns Schultz i Vamdrup har udarbejdet et skrift om Mickel Pedersen Gønge (1517-1587), der blev kongens lensmand og Uldallslægtens berømte stamfader fra Gønge Herred i Skåne.

Hæftets 42 sider er værd at interessere sig for, da man først og fremmest får en biografi over en meget interessant person, hvis lige ikke kendes andre steder fra. Dernæst er det Danmarkshistorie fortalt om forholdene i Skåne, som vi sjældent hører om, da de tabte skånelande forties, og endelig er det en nyttig introduktion til slægten Uldall på Koldingegnen.

Mickel Pedersen fødtes i 1517 i Glimagre, hvor hans far var landsbyens smed.

Reformationstidens kampe og striden mellem Danmark og Sverige gav ham muligheder, og han kom i huset hos herremanden på Hattsjøhul. På herregården var to munke. Den ene af munkene gav Mickel den basale uddannelse og almene dannelse.

Vi læser om Mickels kampe, stridigheder og ægteskaber. Han blev den danske konges lensmand, blev herremand og adledes i 1571 af kong Frederik den Anden.

Slægten Uldall

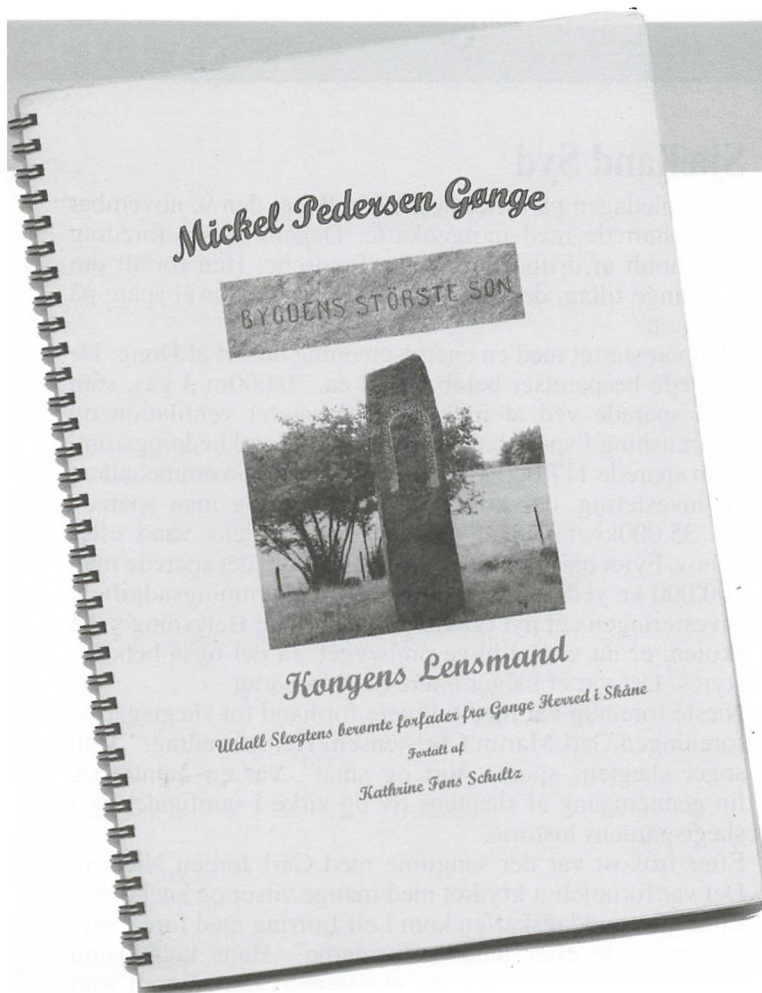
Mickel var i 1564 og 1565 i Flensborg og Haderslev, hvor han besøgte et mystisk sted, benævnt "Ulvedal" i gamle optegnelser, hvilket kan være en omskrivning af navnet Uldal i Sønderjylland. Han havde fået sine tre børn af første ægteskab anbragt her, for at beskytte dem. 30 år senere kan man finde en navnemæssig forbindelse med Mickel Pedersen til de bønder, der boede på gårdene i landsbyen Uldal. Optegnelserne lægges til grund for, at den gamle familielegende om Gøngerne fra Gøngeherred trods alt har efterkommere i Sønderjylland.

Mindestenen

I bogen fortæller Kathrine Føns Schultz om den mindesten, som blev rejst over Mickel Pedersen Gønge: Glimagre er et lille landsogn på grænsen mellem Skåne og Småland. De fleste af den lille bygds indbyggere var samlet i en lille birkelund nær bygdens største og smukkeste gård - "Hemlingeård". En høj bautasten skulle afsløres. Da det var gjort, kunne man se, hvad der stod:

Mickel Pedersen Gydinge Lensmand bygdens største søn.

Denne mindesten blev rejst i 1928 til minde om deres store søn, der levede fra 1517 til 1587. Fra hans tid blev der fortalt mange legender og overleveringer om denne mand og hans bedrifter fra slægtled til slægtled ned gennem århundrederne.

Bogen kan købes for 100 kr.
hos Kathrine Føns Schultz,
Engparken 37,
6580 Vamdrup.
75 58 13 53.
kf.schultz@hotmail.com

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen, Kåregård, Badstrupvej 39. 5485 Skamby

Kredsens arrangementer er interessante, og alle er velkomne til at deltage i det, der har interesse. Hvis man vil vide mere om et arrangement, så tag kontakt med formanden for den arrangerende kreds, navn og telefonnummer findes side 2.

Alle aktuelle indbydelser til kredsens arrangementer kan ses på foreningens hjemmeside www.slaegtsgaardsforeningen.dk under punktet kalender.

Vendsysselkredsen

Vi var samlet på Vrå Højskole den 6. november, hvor foreningens formand Peder Mouritsen, holdt et spændende foredrag.

Han fortalte levende om sit landbrug hjemme på Sædding Storgård ved Nr. Nebel.

Det var interessant, at høre om hvordan der var købt ejendomme til, først i hans fars tid og senere i Peders, og hvordan de nu har fået en besætning på 700 køer + opdræt til at fungere optimalt, med en høj mælkeydelse. Hvor både søn og svigersøn er med i driften.

Peder fortalte også om Landbruget i Rumænien, hvor sønnen har arbejdet, selvom de er med i EU, er der helt andre spilleregler derovre.

Peder fortalte også om sit arbejde i Etisk Råd, det var tydeligt, at det var et emne, som han brændte meget for, i den tid han var med.

En rigtig god aften. Hvor 20 deltog og fik et godt udbytte.

Niels Ole Volhøj.

Nordsjællandskredsen

Søndag den 24. november var vi 22 der mødtes på Egholm i Hornsherred, for at se familien Falck's fantastiske våbensamling.

Våbensamlingen er omtalt i artiklen i forrige blad om Egholm. Ole Falck fortalte meget engageret i halvanden time om de mange ting som våbensamlingen indeholder – og det er meget andet end våben. Alle var enige om, at det havde været meget interessant at se og ingen var i tvivl om at der har ligget en kæmpearbejde i at så skabt samlingen. Efter rundvisningen havde Rikke Falck kaffen klar, hvorefter vi sluttede af på Egholm.

Efter Egholm kørte vi til Gerlev kro spiste en god frokost.

Jens Brogaard Jensen

Vestsjællandskredsen

Generalforsamlingen afholdes tirsdag, den 28. januar kl. 14.00 på Landbrugsskolen i Høng.

Indbydelse med dagsorden og orientering om det efterfølgende foredrag tilsendes.

Karen Andersen

Sjælland Syd

Højskoledagen på Idrætshøjskolen Bosei den 9. november 2013 startede med morgenkaffe. Dagens første foredrag blev holdt af driftsleder Stefan Preusche. Han fortalt om de mange tiltag, der var gjort på højskolen for at spare på energien.

Man var startet med en energiscreening udført af Dong. De samlede besparelser beløb sig til ca. 70.000m³ gas, som man sparede ved at indføre behovsstyret ventilation og fugtrensning i sportshal, svømmehal og omklædningsrum. Man sparede 117.000 kr. ved at overdække svømmehallen, en investering, der kostede 300.000 kr, og man sparede ca. 35.000kw/t ved at rense svømmehallens vand efter behov. Fyret blev udskiftet med et pillefy, det sparede man 700.000 kr. ved, dvs. man halverede opvarmningsudgiften. Investeringen i et nyt fyr var på 1,6 mil. kr. Belysningen på skolen, er nu ved at blive ombygget, så det også behovsstyres. Det var et meget interessant foredrag.

Næste foredrag var med tidligere formand for slægtsgårdsforeningen Carl Martin Christensen. Hans foredrag: "Man søger slægtens spor i stort og småt", var en munter og fin gennemgang af slægtens liv og virke i samfundet og i slægtsgårdens historie.

Efter frokost var der sangtime med Carl Jørgen Nielsen. Det var fornøjeligt krydret med mange vitser og anekdoter. Efter eftermiddagskaffen kom Leif Lørring med foredraget "Slægtsgårde efter landboreformerne". Hans konklusion var, at før landboreformerne eksisterede, der så godt som ikke slægtsgårde. Herremanden udså sig efterfølgerne til fæstegårdene, så de gik ikke i arv. Efter landboreformerne havde man arvefæste, som gav større motivation for udvikling og vedligehold. Nu er slægtsgården stærk på retur på grund af, at børnene fravælger landbruget og der er for hård konkurrence i landbruget. Der er vel nu kun mellem 4 og 5000 landbrug tilbage i Danmark.

Alt i alt en meget fornøjelig og interessant dag.

Der er generalforsamling den 14. marts kl. 14, 2014 i Everdrup samlingshus.

Dorrit Røtting

KREDSENE**Fremmødet i kredsene**

Foreningens forretningsfører, Inger M. Hansen, har gjort status over fremmødet i kredse ved de forskellige arrangementer, og her kan man se, at der er stor aktivitet med god tilslutning.

Tidspunkt	Kreds	Arrangement	Antal deltagere
19. januar	Fyn	Odense Vinterrevy	41
22. januar	Vestsjælland	Høng Landbrugsskole. Generalforsamling	24
18. februar	Himmerland	"Gårdsted Højgaard"	48
14. marts	Fyn	Tvillingegården. Generalforsamling	38
15. marts	Sjælland Syd	Everdrup. Generalforsamling.	33
20. marts	Vendsyssel	Ugilt Savværk	35
14. maj	Århus	Lyngsbæk Hovedgård	65
15. maj	Sydl. Sønderjylland	Cormall	?
23. maj	Himmerland	"Skovsholm", generalforsamling.	38
29. maj	Sjælland Syd	Grønninggaard	40
10. juni	Vestsjælland	Skåne med besøg på Torup og Trollenæs	24
11. juni	Århus	Demstrup Gods	47
11. juni	Haderslev	Sommersted	21
13. juni	Vejle	Vejlskovgaard, Stensballegaard	50
20. juni	Bornholm	Åkirkeby, generalforsamling.	31
22. juni	Midtjylland	Nationalpark Thy	30
25. juni	Sjælland Syd	Herlufille Mølle, Tybjerggård	55
5. august	Vendsyssel	Ib Kibsdal. Generalforsamling.	35
20. august	Ringkøbing	Udstrup.	?
2. september	Himmerland	Kongerslev Kalk	32
4. september	Lolland-Falster	Asserstrup	50
11. september	Midtjylland	Ormstrup Gods, generalforsamling	44
18. september	Vestsjælland	Musholm laks og Zen Garden	34
23. september	Vendsyssel	Gårdmejeriet Sønderhaven	30
6. oktober	Nordsjælland	Gårdbesøg. Generalforsamling.	20
8. oktober	Århus	Hørning	16
23. oktober	Vejle	Givskud. Generalforsamling	36
6. november	Vendsyssel	Møde med Peder Mouritsen.	20
7. november	Himmerland	Hobro Gasmuseum	18
9. november	Sjælland Syd	Højskoledag	31
24. november	Nordsjælland	Egholms våbenhistoriske samling.	24

Returadresse:

Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

Slægtsgårdstur til Bornholm

Vi forsøger at genoptage traditionen med en rejse, og udvalget har besluttet, at vi til sommer skal have en oplevelsesrig tur til Bornholm. Vi ser nogle af øens seværdigheder og smager på de bornholmske specialiteter.

Det foreløbige program ser således ud:

Tirsdag, den 1. juli 2014

Rosengården 10.00. Frokostbolle undervejs.
Ystad 12.30
Rønne 13.50.

Vi besøger Natur Bornholm og kikker på den meget interessante Åker kirke.

Vi finder hotellet – Balka Strand – bliver indkvarteret og nyder middagen.

Aftenmøde på hotellet med slægtsgårdsforeningens medlemmer på Bornholm.

Foredrag om Russernes bombardement af Bornholm i 1945.

Onsdag, den 2. juli 2014

Hammershus slotsruin.

Frokost på Allinge Røgeri.

Kunstmuseet Helligdomsklipperne.

Østerlars rundkirke.

Østermarie kirkeruin.

Pause til omklædning på hotellet.

Om aftenen besøger vi Lille Gadegård, Bornholms vingård, hvor vi deltager i grill-aftenen.

Torsdag, den 3. juli 2014

Besøg på Lehnsgård. Hans Hansen fortæller om rapsolie og andre produkter, og vi ser den smukke gård.

Gudhjem Mølle, hvor bornholmske produkter præsenteres.

Frost i møllens café med smagsprøver af, hvad øen formår.

Museumsgården Melstedgård.

Kvalitetstid i Gudhjem. Dvs. tid til at gå i forretninger, se Oluf Høstmuseet o. m. a. i byen.

Middag på hotellet.

Fredag, den 4. juli 2014

Neksø.

Svaneke – Bornholm søde tand.

Besøg på Svaneke Bryghus, hvor frokosten venter.

16.30 Rønne

17.50 Ystad.

20.00 Rosengård.

Alle overnatninger er på Hotel Balka Strand ved Neksø.

Det forventes, at prisen bliver 5.500 kr. pr. person for tur, overnatning, entre og måltider.

Nøjagtig pris foreligger i februarnummeret.

Tilmelding til Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf.: 79 27 79 77, mail: imhan@post.tele.dk

Tilmelding senest den 15. marts.

Betaling inden 1. april.